

OOST-EUROPA DEFENSIE

Letland is weer stapje verder weg van Moskou

Vreugde over komst troepen VS

Frank Gersdorf
Riga

De herinnering aan de Sovjet-Unie is springlevend in Riga. Hier en daar staan kopieën van monumentale architectuur uit Moskou, en op een drukke kruising in de Letse hoofdstad prijkt een verlaten pand van waaruit de KGB de bevolking onder de duim hield. Burgemeester Nils Ušakovs is een etnische Rus en de helft van de miljoen inwoners van Riga bestaat uit Russisch sprekende Letten.

Letland is het land met het grootste percentage Russen in Europa. Daarom is het niet verwonderlijk dat de Letten bloednerveus werden toen Vladimir Poetin de Krim en het oosten van Oekraïne naar zich toetrok. Zij volgen het optreden van de Russische president nog altijd met argwaan.

Dus zijn ze blij dat de VS honderd militairen in de Baltische staat hebben gestationeerd. Ook het recente plan van Washington voor de opslag van zwaar militair materieel in de regio juichen ze toe, ondanks het risico van een nieuwe wapenwedloop.

‘Gelet op onze geschiedenis is de aanwezigheid van de Amerikanen een geruststelling’, zegt Janis Prusis, een naaste medewerker van Ušakovs verantwoordelijk voor de stedelijke ontwikkeling tijdens een lunch in Riga. Moskou was twee eeuwen lang heer en meester in wat nu de Baltische staten zijn: tot de Russische Revolutie en opnieuw van 1940 tot de ‘bevrijding’ door het Duitse leger in 1941. Na de opmars van het Rode Leger in 1944 bleef Letland met Litouwen en Estland onder Sovjetherschappij tot de teloorgang van de Sovjet-Unie in 1991.

Letland werd met de twee Baltische buurlanden in 2004 lid van de Europese Unie en de Navo. Zo zijn de drie landen vast verankerd in het Westen. Dit was een vurige wens die de drie en andere ‘frontstaten’ sinds 1991 hadden.

Toch is zelfs het cruciale artikel 5 van het Navo-verdrag, dat bepaalt dat de lidstaten elkaar bijstaan als een vijand ergens het Navo-territorium schendt, niet voor iedereen een geruststelling. ‘De geschiedenis heeft ons geleerd dat we niet altijd moet vertrouwen op dit soort garanties en afspraken’, zegt Prusis. Een westerse diplomaat bevestigd een dag later in Riga dat artikel 5 inderdaad weinig waard kan blijken te zijn als grote lidstaten als Frankrijk ervoor terugdeinzen om bij een inval van Rusland in de landjes in de periferie de wereldvrede op het spel te zetten.

Invoering euro
‘Betekenis van toetreding tot eurozone ook psychologisch groot’

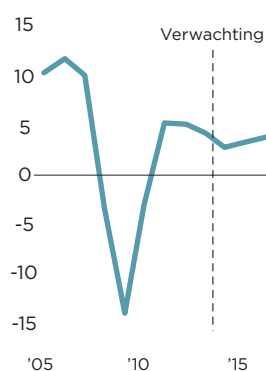
Gevoeligheid
De Letten zijn het zat om ‘Oost-Europa’ te worden genoemd

Amerikaanse en Letse militairen tijdens een demonstratie van Britse straaljagers bij Adazi, Letland. De demonstratie is onderdeel van het ‘Saber Strike’-trainingsprogramma waarbij Letland samenwerkt met Estland, Litouwen en de VS. FOTO: LUCHTMACHT VS

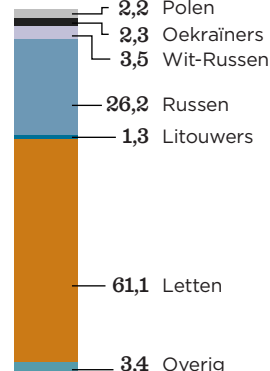
Groei bbp

In % (jaar op jaar)

Inwoners

Etnische verdeling in %

Strijkplanken

Brabantia zocht een plek voor een nieuwe fabriek voor droogmolens en strijkplanken en stuurde mails naar Warschau en Riga. ‘Uit Polen kwam geen reactie en na een tweede mail verwezen ze ons naar een webpagina. Letland stuurde meteen een brief terug, in het Nederlands’, zegt Georgijs Buklovskis, directeur van de Letse vestiging van het bedrijf uit Waalre.

Letland doet zijn best om investeringen aan te trekken, maar heel vaak happen Nederlandse bedrijven niet toe. Van alle buitenlandse investeringen in Letland komt volgens Riga maar 8% uit Nederland en dit is inclusief de geldstroom via holdings. Zweden is met 21% de grootste investeerder. ‘Heel veel Nederlandse bedrijven zijn er niet’, zegt Ebbing Osinga, een Friese ondernemer die ook voorzitter is van de bilaterale ondernemersvereniging. Osinga wijt de desinteresse aan onbekendheid en aan een verdraaide beeldvorming in Nederland. ‘Sommige Nederlanders hebben het nog altijd over het Oostblok. Dat zegt genoeg.’

Ook het boek *Baltische ziele* van schrijver Jan Brokken uit 2010 zou de deur hebben dichtgehouden. Anderen spreken dit echter tegen.

Tegelijkertijd wijzen Prusis, de diplomaat en anderen op de onwaarschijnlijkheid van agressie uit Rusland. ‘Waarom zouden ze?’ zegt Morten Hansen, econoom aan de Stockholm School of Economics. ‘Velen zijn bang, maar ik ben er 99,9% zeker van dat er niets gebeurt. Ook de Russisch sprekenden willen niet dat de Russen komen. Van de Krim vonden zij dat die tot Rusland behoorde en met het ingrijpen in Oost-Oekraïne waren ze weinig gelukkig, maar dit is echt anders. De etnische Russen in Letland weten donders goed wat de voordelen van de gebondenheid aan het Westen zijn. Letland is welvarender dan Rusland en heeft een goed functionerende democratie. Bovendien is er geen belemmering om naar het Westen te reizen of om daar te gaan werken. De Letten richten zich op Brussel, veel meer dan op Moskou.’

Toch is de werkelijkheid misschien niet zo zwart-wit. De etnische Russen, die cultureel en mentaal korte lijnen met Moskou hebben, volgen hoofdzakelijk de Russisch-talige media, en volgens sommigen is dat de basis voor een proloog van een ‘hybride oorlog’, waarbij desinformatie een rol speelt. De Navo is er kennelijk ook niet helemaal zeker van dat de Russen in hun ka-

zernes blijven, want de ‘bewapening van de Baltische staten is al volop aan de gang’, weet Prusis, de hoge ambtenaar in Riga. ‘Alleen wordt daar niet over geschreven.’

De Letten proberen zich ook geestelijk vast te klinken aan het Westen. Zij zijn het zat om als onderdeel van de vroegere Sovjet-Unie of als ‘Oost-Europa’ te worden aangeduid. Wie de drie Baltische landen daarentegen tot de Noordse regio rekent, de groep landen van IJsland tot Finland met bloeiende democratieën en overwegend ijzersterke economieën, kan op bijval rekenen.

Letland kreeg anderhalf jaar geleden de euro en die stap was niet alleen economisch belangrijk. Econoom Hansen: ‘Natuurlijk, zeker nu ook Litouwen de euro heeft ingevoerd, hebben de Baltische staten voor het eerst sinds de roebel weer dezelfde munt. Dat is goed voor ondernemers. Maar de psychologische betekenis van de toetreding tot de eurozone is veel groter. Met de euro staat Letland weer een stapje verder weg van Moskou. En we hebben toch al zo veel aan Europa te danken. Zonder de financiële steun uit Brussel, die soms wel 4% van ons bbp was, zouden we een Moldavië zijn.’